

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο καθηγητής Ιωάννης Κ. Ρόκας, αποφοίτησε από την Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών το 1968 και αναδείχθηκε διδάκτορας του Πανεπιστημίου Freie Universität Berlin (FU) το 1975 με θέμα της διατριβής του "Summenversicherung und Schadensersatz", που δημοσιεύθηκε εις Schriften zum Wirtschaftsrecht, Bd.22, εκδ. Duncker & Humblot/ Berlin (Δίκαιο Ασφάλισης και Αποζημίωσης, στη σειρά Συμβάσεις του Δικαίου των Επιχειρήσεων). Το 1984 εξελέγη Υφηγητής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με τίτλο υφηγεσίας "Αστική ευθύνη στην οδική μεταφορά πραγμάτων", εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας.

Ο ομότιμος σήμερα καθηγητής Ιωάννης Κ. Ρόκας διετέλεσε καθηγητής Εμπορικού Δικαίου στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου διατέλεσε και πρόεδρος του Τμήματος Διοίκησης και Οργάνωσης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου. Υπήρξε ενεργό μέλος της ολιγομελούς ομάδας Ευρωπαίων ακαδημαϊκών, που αποτέλεσαν την ομάδα εργασίας "Restatement of European Insurance Contract Law", το οποίο συστάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2005, συμπεριλήφθηκε στο "Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αριστείας για το Ευρωπαϊκό Δίκαιο των Συμβάσεων" (CoPECL), και συνέταξε τις Αρχές του Ευρωπαϊκού Δικαίου της Ασφαλιστικής Σύμβασης ως τμήμα του "Κοινού Πλαισίου Αναφοράς στον τομέα του Ευρωπαϊκού Δικαίου των Συμβάσεων". Υπήρξε, επίσης, πρόεδρος της συντακτικής επιτροπής αναμόρφωσης και μελέτης του θεσμού της ιδιωτικής ασφάλισης και εισηγητής του τμήματος για την ασφαλιστική σύμβαση, από την οποία προήλθε ο ν. 2496/1997 που αποτελεί κατά το μεγαλύτερο μέρος έργο του. Ο νόμος αυτός αντικατέστησε εξ ολοκλήρου το μέχρι τότε ισχύσαν νομικό καθεστώς (του ΕμπΝ), που καταγόταν από τον ιταλικό Codice di Commercio (1882), και βρίσκεται στην πρωτοπορία του νεωτεριστικού κύματος που ανανέωσε αρκετά εθνικά ευρωπαϊκά δίκαια της ασφαλιστικής σύμβασης.

Διετέλεσε μέλος και εισηγητής ή και πρόεδρος μιας σειράς Νομοπαρασκευαστικών Επιτροπών επί θεμάτων του ευρύτερου εμπορικού δικαίου, οι περισσότερες από τις οποίες έχουν υλοποιηθεί σε νομοθετήματα, όπως λ.χ. ο νόμος 3016/2002 για την εταιρική διακυβέρνηση, ο νόμος 3389/2005 για τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ο νόμος 1733/1987 περί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, ο νόμος 2881/2001 για την ρύθμιση θεμάτων ναυαγίων, αλλά και πολλών άλλων Επιτροπών, ιδιαίτερα στον τομέα της ασφαλιστικής επιχείρησης. Υπήρξε επίσης μέλος της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Εμπορικού Κώδικα.

Μέλος πολλών επιστημονικών και επαγγελματικών ενώσεων στο εξωτερικό και την Ελλάδα, σήμερα είναι ένας εκ των πέντε αντιπροέδρων της Παγκόσμιας Ένωσης Ασφαλιστικού Δικαίου (AIDA), που αποτελείται από εθνικές ενώσεις ασφαλιστικής επιστήμης 57 κρατών, μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της Ένωσης αυτής, πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Ασφαλιστικού Δικαίου, ενώ διετέλεσε πρόεδρος της ομάδας εργασίας για την διανομή ασφαλιστικών προϊόντων της AIDA, πρόεδρος της Επιτροπής Ιδιωτικής Ασφάλισης του Υπ. Εμπορίου, η οποία ήταν γνωμοδοτικό όργανο στην τότε Εποπτική Αρχή της Ιδιωτικής Ασφάλισης, γενικός γραμματέας της Ελληνικής Ένωσης Ναυτικού Δικαίου, πρόεδρος της Μεσογειακής Ένωσης Ναυτικής Διαιτησίας, αντιπρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Ηλεκτρονικού Εμπορίου, αντιπρόεδρος της Μικτής Επιτροπής για τα ταχυδρομεία, κ.ά. Από το 1981 είναι συνεκδότης και συνδιευθυντής του ιστορικού νομικού περιοδικού "Επιθεώρηση του Εμπορικού Δικαίου", μέλος της επιστημονικής επιτροπής της διεθνούς ιταλικής σειράς "Ασφαλιστική Επιστήμη" και της συντακτικής επιτροπής του σερβικού περιοδικού "Επισκόπηση Ευρωπαϊκού Ασφαλιστικού Δικαίου".

Η επιστημονική διαδρομή του έχει αναγνωρισθεί και διεθνώς μέσα από τη συμμετοχή του σε διεθνείς ερευνητικές ομάδες, αλλά και μέσω πληθώρας διαλέξεων και δημοσιεύσεων σε έγκριτα νομικά περιοδικά στην αγγλική, γερμανική και γαλλική γλώσσα.

Μέσα από ένα εκτενέστατο συγγραφικό έργο, που χαρακτηρίζεται από πληρότητα, σαφήνεια, λιτό γλωσσικό ύφος, δογματική εμβάθυνση, τον εντοπισμό και προτάσεις επίλυσης σύνθετων νομικών ζητημάτων, αλλά και σύνδεση της θεωρίας με την πράξη, ο τιμώμενος έδωσε στους νομικούς της θεωρίας και της πράξης την ευκαιρία κατανόησης πολύπλοκων νομικών θεμάτων που άπτονται, μεταξύ άλλων της σχέσης της υποχρέωσης προς αποζημίωση του αδικοπραγήσαντα προς την υποχρέωση του ασφαλιστή προς αποκατάσταση των ασφαλιστικών ζημιών, του ρόλου της υποχρεωτικής ασφάλισης αστικής ευθύνης στην αποκατάσταση μεγάλων ζημιών/ καταστροφών και στη νομοθετική διεύρυνση της αστικής ευθύνης ως μέσου αποκατάστασης τέτοιων ζημιών, την διάκριση μεταξύ ασφαλιστικού συμφέροντος σε ευρεία και ασφαλιστικού συμφέροντος σε στενή έννοια.

Παράλληλα με την ακαδημαϊκή του σταδιοδρομία, ο τιμώμενος διέπρεψε και στον τομέα της ενεργού δικηγορίας. Το 1977 ίδρυσε το δικηγορικό γραφείο "Ι. Κ. Ρόκας & Συνεργάτες", το οποίο μετεξελίχθηκε το 2001 στη Δικηγορική Εταιρία "Ρόκας", και ένα δίκτυο δικηγορικών και συμβουλευτικών εταιριών στις χώρες της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης, συντονιστής του οποίου παραμένει. Υπήρξε επίσης διευθυντής σημαντικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων προς αναμόρφωση του θεσμού της ιδιωτικής ασφάλισης σε πρώην ανατολικές Χώρες, που ανατέθηκαν στη Δικηγορική Εταιρία "Ρόκας" μετά από πανευρωπαϊκούς διαγωνισμούς ως ηγέτιδα κοινοπραξιών ή ως κοινοπρακτικό μέλος. Ως δικηγόρος έχει μακρά δικαστηριακή και συμβουλευτική εμπει-

ρία σε τομείς όπως η διεθνής διαιτησία, οι συγχωνεύσεις και εξαγορές, οι ιδιωτικοποιήσεις, η επίλυση διαφορών σε εμπορικές υποθέσεις, ενώ έχει επανειλημμένα καταθέσει ως εμπειρογνώμονας σε θέματα ελληνικού δικαίου σε Δικαστήρια Ξένων Χωρών. Έχει ανακηρυχθεί πολλές φορές ως ο κορυφαίος δικηγόρος στην Ελλάδα στον τομέα της Ασφάλισης και Αντασφάλισης από τον Διεθνή Δικηγορικό Σύλλογο (Who's Who of Insurance and Reinsurance Lawyers, IBA).

Ο παρών Τόμος αποτελεί αψευδές πειστήριο της ακτινοβολίας του τιμωμένου καθηγητή. Η νομική συνεισφορά από ακαδημαϊκούς και επαγγελματίες από την Ελλάδα και διάφορα μέρη του κόσμου σηματοδοτεί και τιμά την ακαδημαϊκή του καριέρα και την μακροχρόνια πορεία του μέχρι σήμερα στον τομέα της θεωρίας του δικαίου, αλλά και της νομικής πράξης, και αποτελεί μια ζωντανή απόδειξη του διαμετρήματος και της συμβολής του τιμωμένου στην επιστήμη του δικαίου. Η ευρεία κλίμακα των θεμάτων που εξετάζονται σε αυτά τα δοκίμια, καθώς και το διεθνές φάσμα των χωρών από τις οποίες προέρχονται οι συνεισφέροντες, απεικονίζουν τον πλούτο και το μέγεθος της επιρροής του. Όλα τα παραπάνω επιτρέπουν την αναγνώριση του τιμωμένου ως εξαιρετικά διακεκριμένου στο ελληνικό ασφαλιστικό δίκαιο και την κατάταξή του στους πλέον γνωστούς σε σχέση με το δίκαιο αυτό παγκοσμίως.

Ο καθηγητής Ιωάννης Κ. Ρόκας ανέκαθεν αντιμετώπιζε τον εαυτό του τόσο ως ακαδημαϊκό δάσκαλο, όσο και ως δικηγόρο της πράξης. Οι πεποιθήσεις του για τη σπουδαιότητα της διδασκαλίας και τη μετουσίωσή της σε νομική πρακτική αντικατοπτρίζονται στον μακροσκελή κατάλογο των δημοσιεύσεών του. Για παράδειγμα, το βιβλίο του "Ιδιωτική Ασφάλιση, Δίκαιο της Ασφαλιστικής Σύμβασης και της Ασφαλιστικής Επιχείρησης", μετά από 11 επιτυχημένες εκδόσεις, διαιρείται πλέον σε δύο τόμους από τους οποίους ήδη κυκλοφορεί το "Συμβατικό Ασφαλιστικό Δίκαιο", που σε 1400 σελίδες συνδυάζει τη θεωρητική εμβάθυνση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο με την πρακτική εφαρμογή, με ευρεία χρήση της συγκριτικής μεθόδου σε νομολογία και θεωρία των δικαίων της ηπειρωτικής Ευρώπης και του αγγλοσαξονικού χώρου.

Η παρούσα έκδοση αποτελεί ένδειξη αναγνώρισης του έργου του τιμωμένου εκ μέρους των συναδέλφων και φίλων.

Ιούλιος 2017

Η Εκδοτική Επιτροπή

FOREWORD

It is an honour and a pleasure to provide a Foreword for this *Festschrift/Liber Amicorum* book, which serves as a tribute to Professor Ioannis K. Rokas, whom in the course of the years, I have come to know in many roles and capacities, not least those of a mentor and of a colleague.

Professor Ioannis K. Rokas, graduated from the National and Kapodistrian University of Athens, Law School (Diploma, 1968) and went on to obtain his PhD degree in Insurance & Tort Law at the Freie Universität Berlin (FU) (Dr. Jur., 1975). Professor Ioannis K. Rokas (now Emeritus) has been a Professor of Commercial Law at the Athens University of Economics and Business, (AUEB), where he has held the Chair of Commercial & Business Law. His academic work spans *inter alia* from over 160 articles in Greek and Foreign Law Reviews, Commentaries on Court Decisions, numerous legal opinions as well as to a number of monographs and other academic books, mainly in insurance law, as well as in maritime law, commercial law *et al.*

He is a member, in various roles and capacities, of numerous professional associations, including the Athens Bar Association (whereby he has been a practising lawyer since 1971, authorised to appear before all Greek Courts of all instances), the International Insurance Law Association (AIDA) - where he currently serves as one of the Vice Presidents and as a Member of the AIDA Europe Committee, President of the Hellenic Insurance Law Association (HILA), Co-editor of the Greek Commercial Law Review, Member of the Scientific Committee of the International Italian book series 'Insurance Science', Member of the Editorial Board of the European Insurance Law Review (AIDA Serbia Chapter). Other memberships include, *inter alia*, the CMI, the project group "Restatement of European Insurance Contract Law", the Mediterranean Maritime Arbitration Association, the Private Insurance Committee of the Greek Ministry of Trade (i.e. the former Supervisory Authority on Private Insurance in Greece). Not least, he has been the Chairman of many Legislation & Drafting Committees, for numerous Greek laws, including those for the new Greek Insurance Contract Act, the modernization of the Commercial Code, the Law on Private Insurance Supervision, Patent Law, and he has also served as Vice-chairman of the Hellenic Committee for the Electronic Commerce.

Professor Ioannis K. Rokas has not only had an elaborate academic career but has also been a major player in the field of private legal practice. More specifically, he is the

Founder and Senior Partner of "Rokas" Law Firm, as well as the coordinator of the "Rokas" network of legal firms & legal consulting companies, which spread across the countries of the Central and South-East European region. In that role, he has long established and exceptional experience as a practising lawyer in fields such as international arbitration, mergers & acquisitions, privatizations, dispute resolution - particularly in the insurance field, *et al.* He has been named numerous times as the leading legal practitioner in Greece in Insurance and Reinsurance by the international Who's Who of Insurance & Reinsurance Lawyers (e.g. 2007 *et seq*) of the International Bar Association.

The presentation of the current *Festschrift/Liber Amicorum* book with legal contributions from scholars and practitioners from Greece and from various parts of the world, marks and honours his academic career and his so far long life's journey in the field of law and practice, and constitutes a vivid proof of the calibre and of the contribution of Professor Ioannis K. Rokas to the science of law. The broad range of topics dealt with in these essays as well as the international range of countries from which the contributors originate, illustrate the wealth and spectrum of the impact that he has had. In my personal and humble opinion, all the above serves as enough evidence to constitute him as the biggest name in Greek insurance law and one of the most renown worldwide.

Professor Ioannis K. Rokas has always regarded himself as both an academic teacher and as a practitioner. Professor Rokas's convictions about the importance of teaching are reflected in his own prolific list of publications. For example, his book "Private Insurance Law: the law of insurance contracts and of insurance enterprises", that excellent students' and indeed professionals' textbook, which he has kept up to date over the years, so that it is now in its 12th edition, is a remarkable achievement. The book is more than a clear exposition of the elements of private insurance law. The mature scholar of the subject can still, by consulting "Private Insurance Law: the law of insurance contracts and of insurance enterprises" find nuggets of illumination, or explanation, or a possible new approach, on almost any topic in the field. Professor Rokas's teaching approach towards his University students, as well as his guidance towards his fellow legal practitioners was not solely doctrinaire, for he has always been insistent on making his peers see more than one side of a question and, hence, argue and appreciate different approaches. Myself too, having worked next to him in practice as well as within AIDA - where currently we both serve at the AIDA World Presidential Council - can avidly testify the above. I consider him as one of my mentors and continue to learn from him.

It is therefore not only right but indeed a great honour, on the occasion of the retirement of Professor Ioannis K. Rokas from the Chair of Commercial & Business Law (AUEB, Greece) to present to the legal world the current *Festschrift/Liber Amicorum* book, to celebrate the fine career of one of the leading insurance academics and lawyers, who undoubtedly only retires from the academic Chair but will, one confidently hopes, continue to serve our subject as before and for many more years to come.

July 2017

Dr. Kyriaki Noussia,

Ass. Professor/ SL in Law,
University of Exeter, Law School,
Exeter, Devon, UK